

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета за преустановяване на сезонните промени на часовото време и за отмяна на Директива 2000/84/ЕО“

(COM(2018) 639 final — 2018/0332 (COD))

(2019/C 62/49)

Главен докладчик: **Maria NIKOLOPOULOU**

Консултация	Сезиране от Европейския парламент, 13.9.2018 г. Сезиране от Съвета, 19.9.2018 г.
Правно основание	Член 114, параграф 1 и член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз
Дата на решение на Бюрото	18.9.2018 г.
Компетентна секция	„Транспорт, енергетика, инфраструктури, информационно общество“
Дата на приемането на пленарна сесия	17.10.2018 г.
Пленарна сесия №	538
Резултат от гласуването („за“/„против“/„въздържал се“)	109/1/6

1. Заключение и препоръки

1.1. Европейският икономически и социален комитет (ЕИСК) взема под внимание предложението на Европейската комисия за отмяна на сезонните промени на часовото време. Комитетът посочва няколко важни ограничения относно метода, сроковете и съдържанието. Поради тези причини счита, че е от съществено значение да се осигури повече време за обсъждане и анализ. От решаващо значение е да се постигне широк консенсус сред гражданите и единодушната подкрепа на всички държави членки, за да се осигури ефективно, хармонизирано и консенсусно прилагане на предложението.

1.2. ЕИСК признава интереса на някои европейски граждани за отмяна на настоящия механизъм с установена хармонизирана промяна на часовото време два пъти годишно, заявен в неотдавнашна онлайн обществена консултация. Комитетът разглежда добре проведената онлайн обществена консултация като инструмент, който може да даде сведения за обществените предпочитания и да допълни установените демократични процеси. Той изразява съжаление, че националните правителства и организираното гражданско общество не са били консултирани в достатъчна степен преди спешното публикуване на предложението.

1.3. Комитетът смята, че обществената консултация на Комисията повдигна важен въпрос за някои граждани на ЕС, главно поради факта, че този въпрос се обсъжда от няколко години в някои държави членки, но не и в други. Въпреки това Комисията не взе предвид в достатъчна степен, че голямо мнозинство от участниците са били от една държава, че предложението беше отхвърлено в някои държави членки и че няма ясно единодушие относно реалните ползи от премахването на настоящия хармонизиран режим или дали би било по-добре да се възприеме зимното или лятното часово време.

1.4. Комитетът посочва, че спешната процедура, възприета от Комисията, беше обект на критики в няколко държави членки, като гражданите смятат, че приоритетите на ЕС се състоят в друго (икономическата криза, безработицата, имиграция и др.), което може да доведе до проблеми с приемането на инициативата от обществото.

1.5. Съгласно предложението за директива принципът на субсидиарност би означавал, че всяка държава е свободна да запази лятното или зимното часово време през цялата година, заменяйки настоящата хармонизирана система, която широко е доказал своята ефективност. ЕИСК, както и Комисията, счита, че единодушието между всички държави членки относно това кое часово време да бъде избрано е от съществено значение, ако искаме да се гарантира настоящото равнище на хармонизация. В противен случай времевата разлика между държавите, които понастоящем са в една и съща часова зона, би могла да доведе до фрагментиране и нарушаване на вътрешния пазар.

1.6. Комитетът отбелязва, че прилагането на инициативата ще наложи препрограмиране на всички цифрови системи и устройства в световен мащаб с очевидни икономически разходи за предприятията и правителствата и възможно въздействие върху хората. За да се осигури ефективното ѝ прилагане, преходът към нова часова система ще изисква дълъг период на предварително тестване в областта на ИКТ. В случай на отрицателен резултат от оценката на въздействието, насрочена за 2024 г., бързото връщане към старата система би било немислимо поради допълнителните разходи и отражението върху доверието в европейските институции. Това отново показва необходимостта от повече време за по-широки проучвания, събиране на данни, политическа воля и обществено приемане от страна на гражданите преди извършването на подобна чувствителна промяна за държавите, гражданите и предприятията.

2. Основно съдържание на предложението на Комисията

2.1. Законодателството на ЕС относно лятното часovo време е въведено за първи път през 1980 г. с цел обединяване на съществуващите национални практики и графици за лятното часovo време, които към онзи момент се разминават, като по този начин се гарантира хармонизиран подход към промяната на часовото време в рамките на единния пазар.

2.2. От 2001 г. насам разпоредбите на ЕС за лятното часovo време се уреждат с Директива 2000/84/ЕО, с която се въвежда задължението за всички държави членки да преминат към лятното часovo време в последната неделя на март и да се върнат към тяхното стандартно време (зимно часovo време) в последната неделя на октомври.

2.3. Въпреки това въз основа на принципа на субсидиарност държавите членки вземат индивидуални решения за стандартното часovo време за цялата им територия или за различни части от нея.

2.4. Системата на промяна на часовото време два пъти годишно напоследък беше поставена под въпрос в няколко европейски страни, както показва обществената консултация, проведена от Комисията от 4 юли до 16 август 2018 г. В рамките на обществената консултация бяха получени около 4,6 млн. отговора, като 84 % от участниците подкрепиха преустановяването на смяната на часовото време два пъти годишно, а 16 % изразиха желание тя да бъде запазена. Поддръжниците на преустановяването на смяната на часовото време изразиха предпочитание за лятното часovo време (60 %). Важно е да се отбележи, че голямо мнозинство от участниците са от една държава (Германия, с 3,1 милиона) и че предложението беше отхвърлено в някои държави (Гърция и Кипър) или няма ясно изразено мнозинство (Малта).

2.5. В своята резолюция от 8 февруари 2018 г. Европейският парламент подкрепи идеята за промяна на настоящия режим и призова Комисията да представи законодателно предложение. Министрите на транспорта неотдавна разгледаха този въпрос на заседанията на Съвета през юни 2018 г. и декември 2017 г., без да постигнат ясно единодушие. Въпросът не е бил разглеждан от други компетентни министри, нито е обсъждан преди това по време на срещи между министър-председателите. ЕИСК също не е бил консултиран предварително.

2.6. Предложението е да се отмени настоящият механизъм за установяване на хармонизирана промяна на часовото време два пъти годишно и да се запази едно и също часovo време през цялата година. Времето ще бъде определено, в съответствие с принципа на субсидиарността, от всяка държава членка. Комисията се надява, че всички държави, без изключение, ще приемат едно и също лятно и зимно часovo време, за да се запази настоящото хармонизиране и да се избегне фрагментирането на вътрешния пазар. Предложението ще влезе в сила на 1 април 2019 г.

2.7. Комисията признава, че наличните изследвания за ползите в областта на енергетиката, здравеопазването, пътна безопасност и селското стопанство, свързани с промените на часовото време, не винаги са убедителни. Това, което беше доказано е, че липсата на хармонизация на часовото време може да окаже въздействие върху единния пазар, въздушния, морския и автомобилния транспорт, както и върху хората, които пътуват за развлечение или по работа ⁽¹⁾.

3. Общи бележки

3.1. Комитетът счита за интересно предложението на Европейската комисия да премахне сезонните промени на часовото време, както е предвидено в Директива 2000/84/ЕО, но изтъква редица важни ограничения във връзка с методите, сроковете и съдържанието. Комитетът счита, че е изключително важно да се предостави повече време за обсъждане и анализ, за да бъде постигнат действителен широк консенсус между гражданите и за да бъде получена единодушната подкрепа на всички държави членки. Тези фактори са от основно значение за гарантирането на ефективно и хармонизирано изпълнение на предложението.

3.2. Комитетът счита, че използваният от Комисията метод — онлайн обществена консултация, проведена между юли и август 2018 г. — предлага интересни данни относно очакванията на част от европейското население, но не е единственият наличен инструмент за оценка на общественото мнение. С оглед на множеството политически, икономически и социални въздействия, преди представянето на предложението организираното гражданско общество и по-голям брой държави членки трябваше да бъдат надлежно ангажирани и консултирани.

⁽¹⁾ Проучване на ICF International, възложено от ГД „Мобилност и транспорт“: The application of summer time in Europe (Прилагането на лятното часovo време в Европа), 19 септември 2014 г.

3.3. Комитетът отбелязва, че обществената консултация не установи реално единодушие между всички държави членки (предложението беше отхвърлено в Гърция и Кипър) и, което е по-важно, голямо мнозинство от участниците са от една и съща държава (Германия). Това показва, че съществува истински интерес към този въпрос в някои държави, но не навсякъде в ЕС. По-конкретно, Комитетът счита, че една онлайн обществена консултация не може да замени демократичните процеси на консултация на всички равнища и на всички етапи в законодателната процедура (преди, по време и след нея).

3.4. Комитетът посочва, че спешната процедура, възприета от Комисията, беше обект на критики в някои държави членки, където гражданите смятат, че ЕС би трябвало да има други неотложни приоритети (икономическата криза, безработицата, имиграция и др.), като изтъква, че е възможно да възникне проблем по отношение на приемането на инициативата от обществото. Освен това някои национални правителства все още нямат ясна позиция нито относно отмяната на действащите понастоящем правила, нито относно това кое часово време да изберат (лятно или зимно), и не разглеждат въпроса като приоритет.

3.5. По отношение на съдържанието Комитетът счита, че идеята за започване на дискусия по въпроса е интересна, но отбелязва някои ограничения в настоящото предложение на Комисията, които биха оправдали удължаване на времето за обсъждане с цел постигането на широк консенсус сред всички граждани и единодушие между държавите членки:

3.5.1. Правото за определяне на часовото време е национална компетентност. Съгласно новото предложение за директива принципът на субсидиарност означава, че всяка държава е свободна да запази лятното или зимното часово време през цялата година. Рискът е, че ако няма единодушно синхронизиране на часовото време с всички държави, осигуряващо същото равнище на хармонизирано прилагане, както в момента, разходите, произтичащи от различното часово време в държавите биха имали сериозно въздействие върху вътрешния пазар (разпокъсаност), което ще създаде повече проблеми, отколкото предимства. Комисията признава този проблем в своята оценка на въздействието и Комитетът счита, че е необходимо да се постигне по-голям консенсус предварително, преди официалното представяне на предложението на Комисията.

3.5.2. Самата Комисия посочва, че инициативата се основава на серия проучвания, извършени от различни сдружения и държави членки, които не са окончателни или си противоречат. Комитетът препоръчва да се предприеме по-задълбочена оценка на въздействието с участието на всички икономически и социални сектори във всяка от държавите на ЕС, за да може да се разбере коя система е по-подходяща.

3.6. Технологичното адаптиране на системите на световно равнище е очевиден икономически разход за предприятията и правителствата и с евентуално въздействие върху хората. В допълнение към това, необходим е дълъг период на предварително тестване в областта на ИКТ, за да се гарантира ефективно прилагане.

3.7. Въпреки че Комисията въвежда механизъм за оценка на въздействието на директивата (през 2024 г.), Комисията посочва, че цената на смяната на времето е доста висока. Поради тази причина, в случай на отрицателна оценка на въздействието, не е реалистично да си представяме бързо връщане на старото положение поради икономическите разходи и отражението върху доверието в европейските институции.

Брюксел, 17 октомври 2018 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Luca JAHIER